

AKTYORLIK IJROSIDA FOLKLOR QAHRAMONINING PSIXOFIZIK TABIATI VA IFODA VOSITALARI

Boltaboyev Ixtiyorjon Ismoilovich

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat
instituti mustaqil tadqiqotchisi
boltaboyevixtiyor89@mail.

Annotation: Ushbu maqola folklor qahramonining psixofizik tabiati va uning aktyorlik ijrosidagi ifoda vositalarini tahlil qiladi. Aktyorlar folklor qahramonlarini qanday qilib hayotga tadbiq etishlari, ularning ichki dunyosini qanday aks ettirishlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: folklor, qahramon, psixo-fizik, ijro, aktyorlik, jasorat, sadoqat.

Folklor qahramonlari, xalqning madaniy merosini aks ettiruvchi muhim obrazlar sifatida, aktyorlik ijrosida katta ahamiyatga ega. Ular nafaqat milliy identitetni shakllantirishda, balki zamonaviy san'atda ham o'ziga xos o'rin tutadi. Folklor qahramonlarining aktyorlik ijrosida ifodalanishi, ularning xarakteri va qiyofasi orqali xalqning tarixiy va madaniy qadriyatlarini jonlantiradi. Ushbu ijro, aktyorlarning qahramonlar bilan bog'liq hissiyot va tajribalarni o'z ichiga olishi, tomoshabinlar uchun yanada chuqurroq va hissiy tajriba taqdim etadi. Mavzuni tanlash sabablari esa, folklor qahramonlarining zamonaviy hayotda ahamiyatini ko'rsatish, ularning qadriyatlarini yangidan tiklash va yangi avlodga etkazishdan iboratdir. Shuningdek, bunday ijro, folklor merosining boyligini va uning zamonaviy san'at bilan bog'liqligini ta'kidlaydi, bu esa san'atning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Folklor qahramonlarining aktyorlik ijrosidagi ahamiyati, ularning xarakteri, tarixi va madaniy kontekstini namoyon etishda yotadi. Ushbu qahramonlar, ko'pincha, xalqning ruhiyati va qadriyatlarini aks ettirib, tomoshabinlarga chuqur hissiy tajribalarni taqdim etadi. Aktyorlik ijrosi orqali folklor qahramonlari zamonaviy auditoriyaga yaqinlashadi, ularning qahramonliklari va kurashlari orqali xalqning tarixiy xotirasini saqlashga xizmat qiladi.

Folklor qahramonlarining psixo-fizik tabiati - Folklor qahramonlarining psixofizik tabiati ularning xarakter va xulq-atvorida o'z ifodasini topadi. Ularning psixologik jihatlari ko'pincha zamonaviy insonning ichki dunyosi bilan bog'liq bo'lib, qahramonlar o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini ko'rsatish orqali tomoshabinlarga qiziqarli tajribalarni taqdim etadi. Folklor qahramonlari odatda jasorat, sadoqat, va adolat kabi ijobiy xususiyatlarga ega bo'lishi bilan birga, ularning ichki kurashlari, shaxsiy o'sishi va qiyinchiliklarga qarshi kurashi ham muhim ahamiyatga ega. Jismoniy jihatlari esa, ularning kuchi, chaqqonligi va qobiliyatlari orqali ifodalanadi, bu esa ularni qahramon sifatida yanada jozibador qiladi. Ularning xarakterlari ko'pincha xalqning qadriyatlarini aks ettiradi, bu esa folklor qahramonlarini nafaqat o'z davrining, balki kelajak avlodlarining ham qahramonlariga aylantiradi. Shunday

qilib, folklor qahramonlarining psixofizik tabiati ularning roli va ahamiyatini yanada kengaytiradi. Folklor qahramonlarining psixologik jihatlari ularning ichki dunyosini, qiyinchiliklarga qarshi kurashish qobiliyatini va shaxsiy motivatsiyasini ochib beradi. Jismoniy jihatlari esa kuch, chidamlilik va tezlik kabi fazilatlarni o'z ichiga oladi. Bularning barchasi qahramonlarning xarakteri va xulq-atvoriga ta'sir ko'rsatadi, ularni xalq orasida mashhur qiladi.

Aktyorlik ijrosida ifoda vositalari - Aktyorlik ijrosida folklor qahramonlarini ifodalashda bir qator muhim vositalar va uslublar mavjud. Aktyorlar, avvalo, qahramonlarning ichki dunyosini, his-tuyg'ularini va xarakterini to'g'ri aks ettirish uchun jismoniy ifodalar orqali ishlaydilar. Harakatlar, mimikalar va ovoz rang-barangligi orqali aktyorlar qahramonlarning ruhiy holatini va ularning muammolarini tomoshabinga yetkazishadi. Shuningdek, tillararo muloqot va dialektlardan foydalanish, folklor qahramonlarining o'ziga xosligini ta'kidlaydi. Aktyorlar, shuningdek, qahramonlarning tarixiy va madaniy kontekstini hisobga olib, ularning xarakterini chuqurroq tahlil qilishlari kerak. Uslubiy jihatdan, folklor elementlarini sahnaga olib chiqish uchun an'anaviy kostyumlar va dekoratsiyalardan foydalaniladi, bu esa tomoshabinning qahramonlarga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Natijada, aktyorlar folklor qahramonlarini hayotga olib kelishda o'z ijodiy qobiliyatlarini namoyish etadilar. Aktyorlik ijrosida folklor qahramonlarini ifodalashda asosiy vositalar sifatida mimika, gestikulyatsiya va ovoz rang-barangligi muhim rol o'ynaydi. Aktyorlar qahramonlarning xarakterini, hissiyotlarini va ichki dunyosini ifodalash uchun bularni birlashtirib, sahnada kuchli ta'sir o'rnatadilar. Ushbu usullar orqali tomoshabinlar qahramonlar bilan bog'lanib, ularning hayotidagi muammolarni his qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Emotsional ifoda - Emotsional ifoda, aktyorlarning ijodida muhim ahamiyatga ega bo'lib, folklor qahramonlari orqali o'z ifodasini topadi. Folklor asarlarida qahramonlar ko'pincha o'z hissiyotlari va ichki kurashlari bilan ajralib turadi. Aktyorlar bu hissiyotlarni sahnada jonlantirish orqali tomoshabinlarga qahramonlarning ruhiy holatini yetkazadilar. Masalan, qahramonning baxtsizlikka duch kelishi yoki baxtli lahzalari, aktyorlar tomonidan turli mimikalar va ovoz tonlari yordamida aks ettiriladi. Bu jarayon, tomoshabinlarga qahramonning ichki dunyosiga chuqur kirish imkonini beradi va ularning his-tuyg'ularini o'zlariga yaqin his qilishlariga yordam beradi. Shunday qilib, folklor qahramonlari orqali emotsional ifoda nafaqat aktyorlarning mahoratini, balki xalqning qadriyatlarini va hissiyotlarini ham aks ettiradi. Bu esa san'atning kuchli ta'sirchanligini va uning ijtimoiy ahamiyatini ko'rsatadi. Aktyorlarning emotsional holatlari folklor qahramonlari orqali chuqur va rang-barang ifodalanadi. Har bir qahramon o'zining ichki tuyg'ulari va hayotiy tajribalari bilan ajralib turadi. Ushbu ifodalar, ko'pincha, xalq og'zaki ijodida va sahna san'atida muhim rol o'ynaydi, chunki ular tomoshabinlarga qahramonlarning his-tuyg'ularini yetkazadi va ularning ruhiy holatini his qilish imkonini beradi. Natijada, emotsional ifoda san'atning asosiy unsurlaridan biriga aylanadi.

Harakat va muloqot - Aktyorlarning harakatlari va muloqotlari folklor qahramonlarini jonlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ularning harakatlari, mimikasi va nutqlari qahramonlarning ichki olamini va xarakterini ochib berishda xizmat qiladi. Har bir harakat va so'z, folklor qahramonining hayotidagi muhim voqealarni aks

ettiradi, shuningdek, ularning o'zaro aloqalarini va ijtimoiy kontekstini yoritadi. Aktyorlar qahramonlarni sahnada tasvirlashda, ularning madaniy merosini saqlab qolish va yangi avlodlarga yetkazishda muhim rol o'ynaydi. Muloqot orqali, qahramonlar o'rtasidagi tushunmovchiliklar yoki muhosalar, ularning xarakterini yanada chuqurroq ochib beradi. Bu jarayonda aktyorlar o'zlarining ijodiy qobiliyatlarini namoyon etib, tomoshabinlarga qahramonlarning o'ziga xos dunyosini his qilish imkonini beradi. Natijada, folklor qahramonlari nafaqat sahnada, balki tomoshabinlarning qalbida ham yashaydi. Aktyorlarning harakatlari va muloqotlari folklor qahramonlarini jonlantirishda muhim rol o'ynaydi. Har bir harakat va so'z, qahramonning xarakteri va his-tuyg'ularini ochib beradi, bu esa tomoshabinlarni qahramon bilan yaqinlashtiradi. Aktyorlar o'z ijodiy uslublarini qo'llab, qahramonlarning ichki dunyosini aks ettiradi, bu esa sahnadagi voqealarning qiziqarli va ta'sirli bo'lishini ta'minlaydi. Shunday qilib, folklor qahramonlari hayotga qaytadi.

Xulosa qilib aytganda, maqolaning asosiy natijalari shuni ko'rsatadiki, folklor qahramonlarining aktyorlik ijrosidagi o'rni muhim ahamiyatga ega. Aktyorlar, o'z faoliyatlari orqali, folklor qahramonlarining tarixiy va madaniy kontekstini sahnaga olib chiqishadi. Ularning ijrosi, tomoshabinlarga qahramonlarning xususiyatlarini, hissiyotlarini va ijtimoiy muammolarini chuqurroq anglash imkonini beradi. Folklor qahramonlari, odatda, xalqning qadriyatlarini va urf-odatlarini ifodalaydi, shuning uchun ularning sahnadagi ifodasi tomoshabinlar bilan kuchli aloqani o'rnatadi. Bunday aktyorlik ijrosi, nafaqat qahramonlarning xarakterini, balki ularning hayotiy muammolarini ham ochib beradi, bu esa tomoshabinlarni o'z hayotlari bilan bog'lashga yordam beradi. Natijada, folklor qahramonlari orqali sahnada yaratilgan obrazlar, san'at va madaniyatning ajralmas qismi sifatida, insoniyatning umumiy tajribasini aks ettiradi. Maqolaning asosiy natijalari, folklor qahramonlarining aktyorlik ijrosidagi o'rni muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Bu ijro, qahramonlarning ichki dunyosini va ularning hayotidagi qiyinchiliklarni ifodalashda katta rol o'ynaydi. Shunday qilib, folklor qahramonlari orqali yaratilgan sahna obrazlari, tomoshabinlarning hissiyotlariga ta'sir etib, ularning madaniy merosga bo'lgan qiziqishini oshiradi va san'atning mohiyatini yanada chuqurlashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Xudoyberdiyeva, M. (2020). Folklor va teatr. Toshkent: San'at.
2. Rahmonov, T. (2019). Aktyorlik san'ati. Buxoro: Yangi asr avlodi.
3. Abdurahmonov, D. (2021). Folklor qahramonlari: tarix va zamon. Samarqand: Shahrizoda.
4. Ismoilov, A. (2018). Aktyorlik ijrosida emotsional ifoda. Tashkent: O'zbekiston davlat san'at instituti.
5. Karimova, N. (2022). Psixologiya va teatr. Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti.
6. Murodov, S. (2023). Folklor va psixofizik tadqiqotlar. Andijon: Andijon davlat universiteti.